

Betreft: Resultaten Gezamenlijk Actieplan Integriteit
21-11-2018

Geachte Kamerleden,

Naar aanleiding van de schokkende berichten over (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik bij noodhulp- en ontwikkelingsorganisaties, hebben wij sectorbreed in het voorjaar van 2018 de krachten gebundeld in het Gezamenlijk Actieplan Integriteit. Daarin werken wij aan een samenhangend pakket aan maatregelen ter verbetering van integriteitssystemen, inclusief preventie, melding, handelen bij klachten en schendingen en verantwoording.¹ In juni 2018 hebben wij u hierover geïnformeerd. Wij brengen u graag op de hoogte van de voortgang van het Gezamenlijk Actieplan Integriteit.

Gezamenlijk Actieplan Integriteit

Het Gezamenlijk Actieplan Integriteit kent vier actielijnen: 1) Integriteitssystemen verbeteren; 2) Preventieve maatregelen treffen; 3) Veilig melden en adequaat handelen; 4) Transparant verantwoorden. Elke actielijn bevat concrete projecten. Veruit de meeste projecten zijn afgerond of in een afrondende fase. De actielijnen hangen onderling samen en ook de internationale ontwikkelingen zijn daar waar van toepassing meegenomen. De komende tijd staat in het teken van het afronden van de projecten en het uitdragen van de resultaten, zodat deze door de sector breed geadopteerd en in gebruik worden genomen. In dat kader zijn op 22 oktober jl. 100 directies van organisaties uit de sector bijeen gekomen om met elkaar te spreken over én te werken aan het thema Integriteit. Zij hebben laten zien dat de sector op het gebied van integriteit echt stappen voorwaarts wil zetten. Verschillende opbrengsten en leerervaringen uit het Gezamenlijk Actieplan Integriteit zijn gebundeld in een [online magazine Integriteit](#).

Overzicht van de projecten per actielijn

1. Integriteitssystemen verbeteren

- Verbeteren integrale integriteitssystemen

Vanuit Partos en Goede Doelen Nederland zijn diverse workshops gefaciliteerd met als doel deelnemers handvatten te geven om hun eigen integriteitssysteem door te ontwikkelen. Tijdens de workshops kwam de behoefte aan een goede schriftelijke [Handreiking Integriteitssysteem](#) naar voren. Deze Handreiking geeft handvatten voor het inrichten van het integriteitssysteem, het versterken van het moreel leerproces en de handhavingspraktijk. De Handreiking sluit aan bij de nieuwe normen in de erkenningsregeling. Tot slot is uit de workshops ook de behoefte aan intervisie naar voren gekomen: de eerste intervisiegroep met directeuren van de verschillende organisaties is inmiddels gestart.

- Aanscherpen van normen Erkenningsregeling en gedragscodes

Er zijn nieuwe normen op het gebied van Integriteit ontwikkeld die opgenomen worden in de Erkenningsregeling Goede Doelen. Conform planning heeft de onafhankelijke Commissie Normstelling inmiddels aan de bestaande normen een hoofdstuk Integriteit toegevoegd. Partos heeft haar Gedragscode en de eisen van haar kwaliteitssysteem (Partos9001) op het gebied van

¹ Het Gezamenlijk Actieplan Integriteit is opgesteld door het Rode Kruis, Save the Children, Cordaid, CARE, Oxfam Novib, ICCO/Kerk in actie, Dutch Relief Alliance (DRA), Samenwerkende Hulporganisaties (SHO/Giro 555), Partos, Goede Doelen Nederland en Toezichthouder CBF. In de uitvoering hebben naast deze organisaties ook UNICEF NL, Stichting Vluchteling, SOS-Kinderdorpen, Artsen zonder Grenzen, de Hartstichting, Both Ends en anderen geparticipeerd. Tussentijds vond voortdurend afstemming plaats met het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

integriteit aangescherpt. In de zomer van 2018 heeft Toezichthouder CBF bij alle erkende organisaties de stand van zaken op het gebied van Integriteit geïnventariseerd. De gegevens worden op dit moment geanalyseerd. De rapportage volgt in januari. Organisaties krijgen zo inzicht in eventuele hiaten in hun integriteitssysteem of in de implementatie hiervan. Zo kunnen zij vervolgens gericht werken aan het oplossen hiervan.

2. Specifieke preventieve maatregelen treffen

- **Integriteitscheck bij werving vrijwilligers en medewerkers**

Screening op Integriteit dient 3 doelen: (1) demotiveren van mensen met verkeerde intenties om te solliciteren, (2) adequate screening van kandidaten tijdens sollicitatieprocedures en kandidaten met een verhoogd risico op ontoelaatbaar gedrag uitsluiten en (3) nieuwe medewerkers ervan doordringen hoeveel belang de organisatie hecht aan integer gedrag. Om dit te faciliteren is door het Rode Kruis, Save the Children en de Dutch Relief Alliance een [Roadmap Screening](#) ontwikkeld. Deze omvat ook het Inter-Agency Misconduct Disclosure Scheme, zoals dat door de steering committee humanitarian respons is vastgesteld. De Roadmap Screening bevat onder meer een eigen verklaring met betrekking tot Integriteit en aangescherpte referentiechecks. Voor ieder onderdeel in het wervingsproces zijn – juridisch getoetste - voorbeeldteksten en formats ontwikkeld. Momenteel wordt onderzocht of het mogelijk is tot een sector brede Verklaring Omtrent Gedrag te komen. Dit vraagt afstemming met de Ministeries van J&V en BuZa.

Het onderzoek naar een ‘Humanitair Paspoort’ loopt en wordt in december afgerond. Verschillende varianten worden op dit moment juridisch geanalyseerd. Ook internationaal is dit een veelbesproken onderwerp. Ongeacht de uitkomst hiervan kunnen met de ontwikkelde *Roadmap* al flinke stappen voorwaarts worden gezet.

3. Veilig melden en adequaat handelen

- **Aanscherpen interne meldingsprocedures gericht op classificatie en triage meldingen**

Oxfam International is bezig met het opstellen van een classificatie van meldingen (welke soorten meldingen onderscheiden we) en een bijbehorend triage-instrument (bij welk type melding hoort welke vervolgactie). De uitkomsten worden breed gedeeld in Nederland, zodat iedereen hier zijn of haar voordeel mee kan doen.

- **Handvat (zorg)maatregelen slachtoffers seksueel overschrijdend gedrag**

Icco/Kerk in actie, SOS Kinderdorpen en CARE hebben gezamenlijk het [Handvat \(zorg\)maatregelen slachtoffers](#) seksueel overschrijdend gedrag ontwikkeld. Het handvat biedt een handelingskader van waaruit specifieke (zorg)maatregelen voor slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag verder vormgegeven kunnen worden. Passend bij de specifieke situatie (is slachtoffer medewerker of beneficiant, vindt het plaats in Nederland of in het buitenland, in een kantoorsetting of in een hulpverleningssetting, etc.) en de ernst van het grensoverschrijdend gedrag dat heeft plaatsgevonden.

4. Transparant verantwoorden

- **Publieksverantwoording in jaarverslag en bij geconstateerde misstanden**

Binnen het Gezamenlijk Actieplan Integriteit is mede op basis van de nieuwe normen van de Erkenningsregeling een [handreiking Externe Verantwoording](#) ontwikkeld. Zo kunnen organisaties transparant en eenduidig periodiek extern rapporteren over integriteit. Het CBF voert per 1 maart 2019 een meldplicht in voor erkende organisaties. Van hen wordt verwacht dat zij

(potentiële) ernstige en/of risicovolle situaties direct melden bij het CBF. Om organisaties te ondersteunen dit op een goede manier te doen, is een uitgebreide toelichting ontwikkeld. Samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken is door het CBF een [meldingsformulier](#) ontwikkeld: te gebruiken door organisaties om (potentiële) ernstige en/of risicovolle situaties direct te melden bij zowel het CBF als BuZa.

- **Transparante verantwoording in lokale internationale samenwerkingsverbanden en ketens**
Nederlandse noodhulp- en ontwikkelingsorganisaties hebben niet alleen hier een verantwoordelijkheid als het gaat om integriteit, maar zeker ook waar het gaat om het integer handelen van hun internationale en lokale samenwerkingspartners. Dit noemen we ketenverantwoordelijkheid. Met behulp van casestudies wordt onderzocht hoe lokale partners integriteit ervaren en waar verbeteringen mogelijk zijn. In het voorjaar van 2019 volgt een eindrapport met aanbevelingen.

Tot slot:

Eind 2018 ronden we het Gezamenlijk Actieplan Integriteit af. In 2019 ligt de focus op implementatie. Vanuit de brancheorganisaties - Partos en Goede Doelen Nederland – wordt in 2019 extra ondersteuning geboden. Naast opleidingen en trainingen wordt ook een online basismodule Integriteit ontwikkeld, gebaseerd op de [Handreiking Integriteitssysteem](#) uit het Actieplan. Ook wordt gekeken naar het gezamenlijk aanbieden van een externe klokkenluidersregeling.

De verbeteringen in integriteitssystemen leiden naar verwachting aanvankelijk tot toename in het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Uiteindelijk beogen wij een duidelijke vermindering van het aantal schendingen en dus ook meldingen. Uiteraard gaan de komende jaren de inspanningen om integriteit binnen de sector verder te verbeteren onverminderd door.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er vragen zijn over het Gezamenlijk Actieplan of afzonderlijke projecten, horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

Bart Romijn

Voorzitter Stuurgroep
Gezamenlijk Actieplan Integriteit